

Anne Franková
Deník

Triáda

Anne Franková
Deník

Triáda

Knihy vychází pod záštitou ANNE FRANK FONDS.

ANNE FRANK FONDS (AFF) založil roku 1963 v Basileji ve Švýcarsku Otto H. Frank, jediný přeživší člen rodiny a jediný dědic své dcery Anne. Tuto organizaci ustanovil svým dědicem. Od smrti Otto Franka roku 1980 působí AFF jako vykonavatel jeho dědických práv s cílem šířit spisy jeho dcery a ochraňovat je před zneužitím. Rukopisy Anne Frankové jsou vystaveny v Anne Frank House v Amsterdamu a zařazeny do světového registru UNESCO Paměť světa.

AFF je charitativní organizace řídicí se švýcarským právem. Členství ve správní radě je čestné a jejím dlouholetým předsedou je bratranec Anne Frankové Buddy Elias. Cílem AFF je podporovat charitativní činnost v duchu odkazu Anne a Otto Frankových. Výslovným přáním Otto Franka bylo, aby fond přispíval k většímu porozumění mezi rozdílnými kulturami a náboženstvími, podporoval kontakty mezi mladými lidmi z celého světa a sloužil tak míru.

Více informací naleznete na www.annefrank.ch

ANNE FRANK FONDS®
FOUNDED BY OTTO FRANK

Přeložili Miroslav Drápal a Michaela Jacobsenová

Het Achterhuis (Dagboekbrieven 12 juni 1942 – 1 augustus 1944)
by Anne Frank. Only authorized version:
Otto H. Frank and Mirjam Pressler.
© 1982, 1991, 2001 by The ANNE FRANK-Fonds, Basel, Switzerland

Printed with previously unpublished material.

Translation © Miroslav Drápal – dědicové c/o DILIA, 1992
Translation © Michaela Jacobsenová, 2004, 2006
ISBN 978-80-87256-63-3 (tištěná)
ISBN 978-80-7474-110-4 (pdf)
ISBN 978-80-7474-111-1 (epub)
ISBN 987-80-7474-112-8 (mobi)

Anne Franková si od 12. června 1942 do 1. srpna 1944 vedla deník. Až do jara 1944 psala dopisy jen sama pro sebe. Pak slyšela v londýnském rozhlasě nizozemského ministra školství v exilu, který mluvil o tom, že po válce bude třeba shromáždit a uveřejnit všechny dokumenty o utrpení nizozemského lidu za německé okupace. Jako příklad uvedl mezi jiným i deníky. Pod dojmem této řeči se Anne Franková rozhodla, že po skončení války uveřejní knihu. Deník jí měl sloužit jako podklad.

Začala deník opisovat a přepisovat, opravovala, vypouštěla pasáže, které se jí zdály nezajímavé, a přidávala jiné podle vlastních vzpomínek. Současně si vedla svůj původní deník, který se v kritickém vydání* jmenuje verze *a*, na rozdíl od verze *b*, přepracovaného druhého deníku. Její poslední záznam je datován 1. srpna 1944. Dne 4. srpna odvedla osm skrývajících se Židů „Zelená policie“.

Miep Giesová a Bep Voskuijlová se ještě v den zatčení postaraly o zabezpečení zápisků Anne Frankové. Miep Giesová je uchovávala v psacím stole a odevzdala je nečtené Otto H. Frankovi, Annině otci, když se definitivně prokázalo, že Anne už nežije.

Otto Frank se po zralé úvaze rozhodl, že splní přání své zemřelé dcery a uveřejní její záznamy jako knihu. K tomu účelu sestavil z obou Anniných verzí, z původní verze *a* a z přepracované verze *b*, třetí, zkrácenou verzi *c*. Text byl určen pro knižní edici, jejíž rozsah byl předem stanoven nizozemským nakladatelstvím.

Když kniha roku 1947 v Nizozemí vyšla, nebylo ještě obvyklé psát o sexuálních tématech, zvláště ne v knížkách pro mládež. Otto Frank měl i další závažný důvod, proč nechtěl zařadit celé pasáže nebo určité formulace: chtěl chránit památku své ženy a ostatních druhů společného osudu v zadním domě.

* *De Dagboeken van Anne Frank*, vyd. Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, Amsterdam, Uitgeverij Bert Bakker 1986, 5. vyd. 2001.

Anne Franková psala ve věku třinácti až patnácti let a vyjadřovala ve svých záznamech své averze i podráždění stejně neskrývaně jako svou náklonnost.

Otto Frank zemřel roku 1980. Originální záznamy své dcery odkázal v závěti Nizozemskému státnímu ústavu pro válečnou dokumentaci (Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie) v Amsterdamu. Protože pravost deníku byla od padesátých let opakovaně zpochybňována, dali vědci ústavu všechny záznamy přezkoumat. Teprve když byla pravost s naprostou jistotou prokázána, zveřejnili všechny deníkové záznamy Anne Frankové společně s výsledky svých výzkumů. Prozkoumali přitom mezi jiným rodinné zázemí, okolnosti zatčení a deportace, použité psací potřeby a písmo Anne Frankové a ve svém obšhlém díle popsali i šíření deníku.

Fond Anne Frankové (ANNE FRANK-Fonds) v Basileji, který jako univerzální dědic Otto Franka zdědil i veškerá autorská práva jeho dcery, se rozhodl předložit čtenářům dosud nezveřejněné pasáže v novém vydání. Nijak tím neumenšuje editorskou práci, kterou vykonal Otto Frank a která přispěla k značné popularitě deníku a k jeho politickému významu. Redakcí byla pověřena spisovatelka a překladatelka Mirjam Presslerová. Převzala přitom zpracování Otto Franka a doplnila je dalšími pasážemi z verzí *a* a *b*. Deník ve zpracování Mirjam Presslerové, autorizovaný Fondem Anne Frankové, je o dobrou čtvrtinu obsažnější než dosavadní vydání. Má čtenáři umožnit hlubší pohled do světa Anne Frankové.

Koncem devadesátých let se objevilo pět dosud neznámých stránek rukopisu. Se svolením Fondu Anne Frankové je do tohoto vydání převzata delší pasáž s datem 8. února 1944 a připojena k již existujícímu záznamu tohoto data. Krátká verze záznamu z 20. června 1942 nebyla vzata v potaz, protože se v deníku nachází obsáhlejší verze. Dále byl záznam ze 7. listopadu 1942 přesunut na 30. říjen 1943, kam podle posledních poznatků náleží. Další informace je možno nalézt v pátém, revidovaném a rozšířeném vydání kritické edice deníků Anne Frankové *De Dagboeken van Anne Frank*, vyd. Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie, Amsterdam, Uitgeverij Bert Bakker 2001.

Když Anne Franková psala svou druhou verzi (tj. verzi *b*), stanovila, jaké pseudonymy má v úmyslu dát osobám v knize, ur-

čené k uveřejnění. Sama se chtěla pojmenovat nejdřív Anne Aulisová, potom Anne Robinová. Otto Frank tato jména nepřevzal, ale podržel vlastní příjmení, naproti tomu k návrhům jmen ostatních osob přihlédl. Lidé, kteří skrývaným pomáhali a kteří jsou dnes všeobecně známí, si zasluhují být jmenováni vlastními jmény. Jména všech ostatních osob odpovídají kritickému vydání: v případech, v nichž osoby chtěly zůstat anonymní, byly označeny začátečními písmeny, jež libovolně zvolil státní ústav.

Pravá jména skrývaných:

Rodina van Pelsových (z Osnabrücku): Auguste (narozena 29. 9. 1900), Hermann (narozen 31. 3. 1890), Peter (narozen 8. 11. 1926) van Pels; Anne je jmenuje: Petronella, Hans a Alfred van Daanovi; v knize: Petronella, Hermann a Peter van Daanovi.

Fritz Pfeffer (narozen 1889 v Giessenu); u Anne se jmenuje Albert Dussel.

12. června 1942

Doufám, že se ti budu moci se vším svěřit, jak jsem ještě nikdy nikomu nemohla, a že mi budeš velkou oporou.

22. září 1942 (Dodatek)

Dosud jsem v tobě měla velkou oporu. Také v Kitty, které teď pravidelně píšu. Tento způsob psaní deníku mi připadá mnohem krásnější a nemůžu se skoro dočkat chvíle, až budu mít čas si do tebe zapisovat.

Jsem tak ráda, že jsem si tě vzala s sebou!

Neděle 14. června 1942

Začnu okamžikem, kdy jsem tě dostala, to znamená, kdy jsem tě uviděla na svém narozeninovém stole (protože koupě, při které jsem taky byla, se nepočítá).

V pátek 12. června jsem byla vzhůru už v šest hodin, což je pochopitelné, protože jsem měla narozeniny. Ale v šest hodin jsem ještě nesměla vstát, a tak jsem musela potlačovat zvědavost až do tři čtvrti na sedm. Pak už jsem to nevydržela. Rozběhla jsem se do jídelny, kde se mi naše kočka Moortje na uvítanou začala otírat o nohy.

Chvilku po sedmé jsem šla za taťkou a mamkou a potom do obýváku, abych si rozbalila dárky. Nejdřív jsi mi padl do oka ty, a tys byl určitě jeden z mých nejlepších darů. Potom kytice růží, jedna kytka v květináči a dvě pivoňky. Od taťky a od mamky jsem dostala modrou blůzičku, společenskou hru, láhev hroznové šťávy, která chutná trochu po víně (vino se přece dělá z hroznů), skládačku, krém, dvouapůlguldenovou bankovku a poukázku na dvě knížky. Pak jsem dostala ještě jednu knihu, „Camera obscura“, ale tu už má Margot, a tak jsem si ji vyměnila, vlastnoručně upečené cukroví (samozřejmě jsem je pekla já, protože v pečení cukroví jsem toho času

jednička), spoustu bonbonů a jahodový dort od matky. Taky dopis od babičky, na den přesně, ale to je ovšem náhoda.

Potom pro mne přišla Hanneli a šly jsme do školy. O přestávce jsem pohostila učitele i žáky máslovými sušenkami, pak jsme se museli pustit znovu do práce.

Domů jsem dorazila až v pět hodin, protože jsem šla na tělocvik (ačkoliv nesmím cvičit, snadno si totiž vykloubím ruce a nohy), a vybrala jsem pro spolužáky jako hru k narozeninám volejbal. Sanne Ledermanová už tam byla. Ilse Wagnerovou, Hanneli Goslarovou a Jacqueline van Maarsenovou jsem přivedla, protože jsou se mnou ve třídě. Hanneli a Sanne byly dřív moje nejlepší přítelkyně a kdo nás viděl pohromadě, říkal vždycky: „Podívejte, Anne, Hanne a Sanne.“ Jacqueline van Maarsenovou jsem poznala až na židovském lyceu a je teď mojí nejlepší přítelkyní. Ilse je nejlepší přítelkyně Hannelina a Sanne chodí do jiné školy a přítelkyně má tam.

Pondělí 15. června 1942

V neděli odpoledne jsem měla oslavu narozenin. Rin-tin-tin* se mým spolužačkám moc líbil. Dostala jsem dvě brože, záložku do knížky a dvě knihy. Klub mi dal nádhernou knihu, „Nizozemské báje a pověsti“, ale omylem mi dali druhý díl. A tak jsem dvě jiné knížky vyměnila za první díl. Teta Helene mi přinesla ještě jednu skládačku, teta Stephanie brož a teta Leny prima knížku, a to „Daisiny prázdniny na horách“.

Dnes ráno ve vaně jsem přemýšlela, jak by to bylo báječné, kdybych měla takového psa jako Rin-tin-tin. Říkala bych mu taky Rin-tin-tin a byl by ve škole vždycky u školníka anebo za hezkého počasí u stojanu pro kola.

Ráda bych teď něco pověděla o naší třídě a o škole a začnu svými spolužáky.

Betty Bloemendaalová vypadá trošku chudobně a myslím, že taky chudá je. Ve škole jí to jde, ale to je tím, že je tak pilná, a to ještě neznamená chytrost. Je to docela tiché děvče.

Jacqueline van Maarsenová platí za mou nejlepší přítelkyni. Ale opravdovou přítelkyni jsem ještě nikdy neměla. O Jacque jsem si nejdřív myslela, že by jí mohla být, ale škaredě jsem se zklamala.

* Rin-tin-tin se jmenoval pes ze známého filmu pro děti.

D. Q. je strašně nervózní, pořád něco zapomíná a dostává jeden trest za druhým. Je hrozně hodná, hlavně na G. Z.

E. S. je tak děsně ukecaná, že už to není hezké. Když se vás na něco ptá, tahá vás vždycky za vlasy nebo za knoflíky. Říkají, že mě E. nemůže vystát, ale to mi nevádí, protože mně se taky nezdá moc sympatická.

Henny Metsová je veselá a milá, jenom mluví moc nahlas, a když si hraje na ulici, je strašně dětinská. Velká škoda, že se kamarádí s Beppy, která má na ni špatný vliv, protože je děsná špindíra a sprostačka.

J. R., o té by se daly psát romány. Vytahuje se, pomlouvá, je protivná, hraje si na dospělou, je zákeřná a falešná. Jacques si omotala kolem prstu a to je škoda. Brečí pro každou maličkost a je hrozně nedůtklivá a hlavně na sebe děsně upozorňuje. Slečna J. musí mít vždycky pravdu. Je náramně bohatá a má plnou skříň nádherných šatů, ale vypadá v nich moc staře. Ta holka si namlouvá, že je ohromně krásná, ale pravý opak je pravda. S J. se nemůžeme vystát.

Ilse Wagnerová je veselá a milá, ale je strašně puntičkářská a vydrží celé hodiny otravovat. Ilse mě má moc ráda. Je taky náramně chytrá, ale líná.

Hanelli Goslarová nebo Lies, jak jí říkáme ve škole, je trochu svérázná. Většinou nesmělá a doma hrozně drzá. Všecko, co jí kdo řekne, vyžvaní hned své matce. Ale je upřímná a hlavně v poslední době si jí moc vážím.

Nannie van Praag-Sigaarová je malá, vtipná a rozumná. Mám ji ráda. Je poměrně inteligentní. Moc se toho o ní říct nedá.

Eefje de Jongová se mi zdá bezvadná. Je jí teprve dvanáct, ale je to už opravdová dáma. Chová se ke mně, jako bych byla nemluvně. A je strašně ochotná, proto ji mám taky ráda.

G. Z. je nejkrásnější děvče ze třídy. Má milou tvář, ale ve škole jí to moc nejde. Myslím, že propadne, ale jí to ovšem neříkám.

(Dodatek)

K mému velkému údivu G. Z. přece jenom nepropadla.

Jako poslední z dvanácti děvčat sedím já vedle G. Z.

O klucích se toho dá říct moc, ale taky málo.

Maurice Coster je jeden z mých mnoha ctitelů, ale je to dost velký protiva.

Sally Springer je pěkněj sprosták a vykládá se o něm, že už se pářil. Ale stejně mi připadá prima, protože je hrozně vtípný.

Emiel Bonewit je ctitel G. Z., ale ona na to moc nedbá. Je dost nudný.

Rob Cohen byl do mne taky zamilovaný, ale teď ho nemůžu vystát. Je to prolhaný pokrytec, ubrečený, potrhlý, protivný, a myslí si o sobě bůhvíco.

Max van de Velde je selský synek z Medembliku, ale docela přijatelný, jak by řekla Margot.

Herman Koopman je taky strašný sprosták, přesně jako Jopie de Beer, který se děsně předvádí a běhá za holkama.

Leo Blom je důvěrný přítel Jopieho de Beera a taky se nazývá jeho sprostárnami.

Albert de Mesquita přišel ze školy Montessori a přeskočil jednu třídu. Je strašně chytrý.

Leo Slager je ze stejné školy, tak chytrý ale není.

Ru Stoppelmon je malý, potrhlý kluk z Almela, přišel do třídy později.

C. N. dělá všechno to, co není dovoleno.

Jacques Kocernoot a C. N. sedí za námi a my se často div nepotrháme smíchy (G. a já).

Harry Schaap je nejslušnější chlapec z naší třídy, je milý.

Werner Joseph taky, ale je až moc tichý a působí proto fádně.

Sam Salomon je rošťák z pochybné čtvrti, syčák. (Ctítel!)

Appie Riem je dost ortodoxní, ale taky hnusák.

Teď musím přestat. Na příště toho mám zase tolik, co do tebe napíšu, tj. co ti budu vyprávět. Ahoj, jsi tak prima!

Sobota 20. června 1942

Pro lidi, jako jsem já, je to zvláštní pocit, psát deník. Nejen proto, že jsem si ho ještě nikdy nepsala, ale taky si myslím, že se později nikdo, ani já, ani nikdo jiný, nebude zajímat o výlevy třináctileté školačky. Ale na tom vlastně nezáleží, mám chuť psát a hlavně chci být úplně otevřená a upřímná.

Papír je trpělivější než lidé. Tohle mě napadlo, když jsem jednoho lehce melancholického dne unuděně seděla s hlavou v dlaních u stolu a z ochablosti jsem nevěděla, jestli mám jít

ven nebo raději zůstat doma, a tak jsem nakonec zůstala a dumala dál. To je pravda, papír je trpělivý. A poněvadž nemám v úmyslu dát tenhle sešit v pevných deskách s okázalým jménem „Deník“ vůbec někomu číst, leda že bych někdy v životě našla skutečného přítele nebo přítelkyni, nemusí na tom nikomu záležet.

Teď jsem došla k tomu, proč jsem si začala psát deník: nemám žádnou přítelkyni.

Aby to bylo srozumitelnější, musím přidat vysvětlení, protože nikdo by asi nepochopil, že třináctiletá holka je na světě úplně sama. A taky to není pravda. Mám hodné rodiče a šestnáctiletou sestru, mám dohromady nejmíň třicet známých nebo takových, kterým se říká přítelkyně. Mám hromadu ctitelů, kteří dělají, co mi na očích vidí, a snaží se dokonce i ve třídě zachytit střípkem zrcátka můj obraz. Mám příbuzné a dobrý domov. Ne, nechybí mi navenek vůbec nic, až na pravou přítelkyni. Se svými známými se jen bavím a žertuji, mohu s nimi mluvit jenom o všedních věcech a nikdy se s nimi důvěrněji nesblížím. A v tom je ta potíž. Snad si za tenhle nedostatek důvěry mohu i sama, v každém případě je to bohužel fakt a nedá se to změnit. Proto tenhle deník.

Abych tu představu vytoužené přítelkyně ve své fantazii ještě vystupňovala, nebudu jen tak obyčejně zapisovat události do deníku jako všichni ostatní, ale chci, aby tenhle deník byl přímo mou přítelkyní, a ta přítelkyně se jmenuje *Kitty*.

Moje historie! (Blbost, něco takového se nezapomíná.)

Protože by nikdo nerozuměl tomu, co vyprávím Kitty, kdybych vpadla rovnou doprostřed událostí, musím v krátkosti popsat svůj životní příběh, i když to dělám nerada.

Můj otec, největší drahoušek mezi otci, s jakým jsem se kdy setkala, se oženil teprve v šestatřiceti letech s mou matkou, které bylo tehdy pětadvacet. Má sestra Margot se narodila roku 1926 ve Frankfurtu nad Mohanem v Německu. 12. června 1929 jsem přišla na svět já. Až do svých čtyř let jsem bydlela ve Frankfurtu. Protože jsme Židé, odešel můj otec roku 1933 do Holandska. Stal se ředitelem nizozemské společnosti na výrobu marmelády Opekta. Moje matka Edith Franková-Holländerová odjela v září taky do Holandska a Margot a já jsme zůstaly v Cáchách, kde bydlela naše babička. Margot odjela do

Holandska v prosinci a já v únoru, kdy mě posadili na stůl jako dárek k Margotiny narozeninám.

Brzy jsem začala chodit do mateřské školky při škole Montessori. Tam jsem byla do šesti let, pak jsem přešla do první třídy. V šesté třídě jsem se dostala k paní Kuperusové, ředitelce. Koncem školního roku jsme se srdceryvně a s pláčem rozloučily, protože mě přijali do židovského lycea, kam šla i Margot.

Náš život neprobíhal poklidně, protože zbylá rodina v Německu nezůstala ušetřena Hitlerových židovských zákonů. Po pogromech v roce 1938 utekli oba moji strýčkové, matčini bratři, do Ameriky a moje babička se přestěhovala k nám. Bylo jí tehdy třiasedmdesát.

Od května 1940 to s dobrými časy začalo jít z kopce: nejdřív válka, potom kapitulace a vpád Němců, a pro nás Židy nastala bída. Jeden židovský zákon stíhal druhý a naše svoboda byla strašně okleštěna. Židé musejí nosit židovskou hvězdu; Židé musejí odevzdat jízdní kola; Židé nesmějí jezdit tramvají; Židé nesmějí jezdit autem, ani soukromým; Židé smějí nakupovat jen od 15 do 17 hodin; Židé smějí jen k židovskému holiči; Židé nesmějí od 20 hodin večer do 6 hodin ráno na ulici; Židé nesmějí do divadel a do kin a nesmějí se zdržovat ani na jiných místech určených k zábavě; Židé nesmějí na plovárny a stejně tak na tenisová, hokejová a jiná sportovní hřiště; Židé nesmějí veslovat; Židé nesmějí na veřejnosti sportovat; Židé nesmějí po osmé hodině večer sedět na vlastní zahradě, ani u známých; Židé nesmějí navštěvovat křesťany; Židé musejí chodit na židovské školy a podobně a podobně. Tak probíhal náš život a my nesměli tohle a nesměli tamto. Jacques mi pořád říká: „Já už si netroufám nic dělat, mám strach, že to není dovoleno.“

V létě 1941 babička těžce onemocněla. Musela na operaci a z mých narozenin skoro nic nebylo. V létě 1940 už taky ne, protože v Nizozemsku právě skončila válka. Babička zemřela v lednu 1942. Nikdo netuší, jak často na ni myslím a jak ji mám pořád ráda. Tyhle narozeniny v roce 1942 jsme tedy slavili taky proto, abychom si všechno vynahradili, a babiččina svíce stála vedle.

Nám čtyřem se vede ještě pořád dobře, a tak jsem se dostala k dnešnímu datu, kdy začíná slavnostní zasvěcení mého deníku, k 20. červnu 1942.

Milá Kitty,

tak tedy začnu hned. Je tu krásný klid, otec a matka jsou pryč a Margot si šla s několika mladými lidmi k přítelkyni zahrát ping-pong. V poslední době si také ráda zahraju, dokonce jsme založily klub. Jmenuje se „Malý vůz minus dvě“. Bláznivé jméno, vzniklo totiž z omylu. Chtěly jsme zvláštní název, protože je nás pět, vzpomněly jsme si okamžitě na hvězdy, na Malý vůz. Myslely jsme, že má pět hvězd. V tom jsme se ale spletly, má jich sedm, přesně jako Velký vůz. Proto ono „minus dvě“. Ilse Wagnerová má pingpongový stůl a velkou Wagnerovic jídelnu smíme používat kdykoli. Protože my hráčky ping-pongu si hlavně v létě rády pochutnáváme na zmrzlině a po hře bývá horko, končíme většinou výletem do nejbližších cukráren, kam smějí Židé, do Oasy nebo Delphi. Peníze nebo peněženku už ani nehledáme, poněvadž v Oase je většinou tak plno, že tam vždycky najdeme několik velkorýsých pánů z našeho širokého okruhu známých nebo sem tam nějakého citele, kteří nám nabídnou víc zmrzliny, než bychom snědly za týden.

Jsi myslím trochu překvapená, že jsem tak mladá a už mluvím o ctitelích. Bohužel (v některých případech ani ne bohužel), zdá se, že se naše škola tomuhle nešvaru nedokáže vyhnout. Jakmile se mě některý z kluků zeptá, jestli se mnou smí na kole domů, a začneme si povídat, můžu v devíti z deseti případů počítat s tím, že dotyčný mladík okamžitě vzplane jako pochodeň a už mě nespustí z očí. Po čase zamilovanost zase ustoupí, protože si z ohnivých pohledů nic nedělám a vesele šlapu dál. Když už mě to někdy otravuje, mrsknu maličko kolem, taška mi spadne na zem a mladý muž musí ze slušnosti seskočit. Než mi tašku vrátí, začnu už dávno mluvit o něčem jiném. To jsou ale ještě ti nevinní. Jsou i někteří, co mi posílají rukou hubičky nebo se pokoušejí vzít mě za ruku. Ale s tím ať u mě nepočítají! Slezu z kola a odmítnu je dál připravovat o čas. Nebo hraju uraženou a řeknu jim rovnou, ať se seberou a jdou domů.

Tak, teď byl položen základní kámen našeho přátelství. Zítřka na shledanou!

Tvoje Anne

Milá Kitty,

celá naše třída se třese strachy. Důvodem je nastávající učitelská konference. Polovina třídy uzavírá sázky o to, kdo postoupí a kdo propadne. G. Z., moje sousedka, a já se bláznivě smějeme těm dvěma, co sedí za námi, C. N. a Jacquesovi Kocernootovi, kteří už prosázeli celý svůj prázdninový kapitál. „Postoupíš“, „O co že ne“, „Určitě...“, tak to jde od rána do večera. Ani úpěnlivé pohledy mé sousedky G., ani moje vztekuté výbuchy je nedokážou uklidnit. Podle mne by měla propadnout čtvrtina třídy, takoví tupci sem chodí. Ale učitelé jsou ti nejrvošivější lidé na světě. Snad jsou občas také výjimečně náladoví v tom správném ohledu. O své přítelkyně a o sebe se moc nebojím, my už nějak postoupíme. Jenom v matice si nejsem jistá. No uvidíme. Zatím si navzájem dodáváme odvalu.

Já vycházím se všemi učiteli a učitelkami docela dobře. Je jich celkem devět, sedm mužů a dvě ženy. Pan Keesing, starý matikář, byl na mne dlouho strašně nabroušený, protože jsem ustavičně žvanila. Nestal mě napomínat a nakonec jsem dostala trest. Měla jsem napsat písemnou práci na téma „Taková jedna brepta“. Brepta, co se o tom dá napsat? Ale nejdřív jsem si z toho nedělala hlavu. Strčila jsem sešit s úkoly do tašky a snažila se zachovat klid.

Večer, když jsem byla s ostatními úkoly hotová, našla jsem najednou zápis o písemném trestu. S násadkou plnicího pera v puse jsem o něm začala přemýšlet. Jen tak něco plácát a co nejvíc natahovat věty umí každý, ale najít pádný důkaz o nutnosti brebentění, to už je umění. Přemýšlela jsem a přemýšlela – a pak jsem najednou dostala nápad. Popsala jsem celé tři zadané stránky a byla jsem spokojená. Jako argument jsem uvedla, že mluvení je ženská vlastnost, že se opravdu vynasnažím, abych se polepšila, ale zřejmě se to neodnaučím úplně, protože moje matka toho napovídá zrovna tolik jako já, ne-li ještě víc, a že se zděděnými vlastnostmi se toho moc nenadělá.

Pan Keesing se musel mým argumentům smát. Ale když jsem v další hodině zase žvanila, následoval nový písemný trest. Tentokrát to měla být „Nenapravitelná brepta“. Také ten jsem dodala, a další dvě hodiny si pan Keesing nemusel stěžovat. Při třetí mu to ale bylo zase moc. „Anne Franková, jako

trest za klábosení písemnou prací s námětem: ‚Kvá, kvá, kvá, řekla slečna Kvákavá‘.“

Třída se válela smíchy. Musela jsem se taky smát, třebaže moje vynalézavost v oblasti článků o žvanění byla vyčerpaná. Musím přijít na něco jiného, na něco hodně originálního. Moje přítelkyně Sanne, dobrá básnířka, mi nabídla pomoc, že totiž celý text od začátku do konce sepíšeme ve verších. Jásala jsem. Keesing mě chtěl tímhle pitomým tématem položit na lopatky, ale já mu to svou básní trojnásob oplatím.

Báseň jsme napsaly a byla skvělá. Pojednávala o matce kachně a otci labutákovi a třech malých kachňátkách, která jejich otec kvůli ustavičnému štěbetání ukloval k smrti. Naštěstí Keesing rozuměl legraci. Přednesl báseň s komentáři ve třídě, pak ještě v jiných třídách. Od té doby jsem mohla klábosit a už jsem nikdy trest nedostala. Naopak, Keesing teď pořád žertuje.

Tvoje Anne

Středa 24. června 1942

Milá Kitty,

je vedro k zalknutí, každý funí a peče se, a v tom horku musím všecko obíhat pěšky. Teprve teď vidím, jak je taková tramvaj příjemná, hlavně ta otevřená. Ale tenhle požitek nám Židům už není dopřán, pro nás je dost dobré běhat po svých. Včera jsem musela o polední přestávce k zubaři do ulice Jana Luykena. Od naší školy v ulici Stadtstimmertuinen je to pořádně daleko. Odpoledne jsem při vyučování proto div neusnula. Štěstí, že lidé nám sami od sebe nabídnou něco k pití. Sestra u zubaře je opravdu hodná.

Jediné, čím ještě můžeme jezdit, je přívoz. Převozník na nábreží Jozefa Israële nás vzal bez řečí, kdykoli jsme ho poprosili o převezení. Holanďané opravdu nemůžou za to, že my Židé jsme na tom tak bídně.

Já jsem si jen přála, abych nemusela do školy, moje kolo mi o velikonočních prázdninách ukradli a matčino dal otec do úschovy ke křesťanským známým. Naštěstí se milovými kroky přibližují prázdniny. Ještě týden a máme to za sebou.

Včera ráno jsem měla příjemný zážitek. Když jsem šla kolem přístřešku na kola, někdo na mne zavolal. Otočila jsem se a uviděla jsem za sebou milého chlapce, s kterým jsem se pře-

dešlý večer setkala u Wilmy. Je to její vzdálený bratranec z třetího kolena a Wilma je moje známá. Nejdřív mi byla dost sympatická. To taky je, ale celý den nemluví o ničem jiném než o klucích, a to začíná být nuda. Ten chlapec přišel trochu nasměle blíž a představil se jako Hello Silberberg. Byla jsem maličko udivená a nevěděla jsem dobře, co chce, ale to se brzy ukázalo. Chtěl jít se mnou a doprovodit mě do školy. „Jestli jdeš tak jako tak stejným směrem, můžu se přidat,“ odpověděla jsem mu, a tak jsme šli spolu. Hellovi je už šestnáct a umí pěkně vyprávět o všem možném.

Dnes ráno na mne zase čekal a tak to nejspíš zůstane i na příště.

Anne

Středa 1. července 1942

Milá Kitty,

dodneška jsem si opravdu nenašla čas, abych ti napsala. Ve čtvrtek jsem byla celé odpoledne u známých, v pátek jsme měli návštěvu, a tak to šlo až dodneška.

Hello a já jsme se v tomhle týdnu dobře poznali, moc mi toho o sobě vyprávěl. Pochází z Gelsenkirchenu a je tady v Nizozemí u dědečka a babičky. Jeho rodiče jsou v Belgii a on nemá možnost se k nim dostat. Hello má děvče, Ursulu. Zním ji, je to vzor dobromyslnosti a nudy. Když se Hello se mnou seznámil, zjistil, že po Ursulině boku usíná. Sloužím tedy jako prostředek k udržování v bdělém stavu! Člověk nikdy neví, k čemu se ještě hodí!

V sobotu u mne spala Jacqueline. V poledne byla u Hanneli a já jsem se k smrti nudila.

Hello měl ke mně večer přijít, ale kolem šesté zavolal. Šla jsem k telefonu a on řekl: „Tady je Helmuth Silberberg. Můžu prosím mluvit s Anne?“

„Ano, Hello, tady je Anne.“

„Ahoj Anne. Jak se ti vede?“

„Děkuju, dobře.“

„Hrozně mě to mrzí, ale musím ti říct, že k tobě dnes večer nemůžu přijít, ale rád bych s tebou chvilku mluvil. Šlo by to, že bych byl za deset minut u vašich dveří?“

„V pořádku. Ahoj!“

„Ahoj, jsem tam hned.“

Položila jsem sluchátko. Honem jsem se převlékla a trošku si přičísala vlasy. A pak jsem nervózně vyhlížela z okna. Konečně přicházel. Div že jsem hned neseběhla se schodů, ale klidně jsem čekala, až zazvoní. Sešla jsem dolů. Rovnou spustil, co měl na srdci.

„Podívej se, Anne, babička si myslí, že jsi ještě moc mladá, abych se s tebou pravidelně scházel. Říká, že mám jít k Löwenbachovům. Ale víš asi, že už s Ursulou nechodím.“

„Nevím, jak to? Vy jste se pohádali?“

„Ne, naopak. Řekl jsem Ursule, že už vzájemně tak dobře ne vycházíme, a proto bude lepší, když už spolu nebudeme chodit, ale že ji u nás i dál rádi uvidíme a oni mě doufám u nich taky. Já jsem si totiž myslel, že chodí ještě s někým jiným, a podle toho jsem se k ní taky choval. Ale nebyla to pravda. A tak mi řekl strýček, že se musím Ursule omluvit. To jsem ovšem nechtěl, a proto jsem to skončil. Ale to byl jen jeden z mnoha důvodů.“

Moje babička chce, abych šel teď za Ursulou, a ne za tebou. Ale já mám na to jiný názor a taky to neudělám. Staří lidé mají někdy strašně staromódní názory, ale podle nich se řídit nemůžu. Já sice babičku a dědu moc potřebuju, ale oni mě v jistém smyslu taky. Ve středu večer mám vždycky volno, protože děda s babičkou si myslí, že chodím na řezbářství, ale já chodím do jednoho klubu sionistické strany. To vlastně nesmím, protože naši jsou strašně proti sionismu. Já taky nejsem fanatik, ale zajímá mě to. V poslední době je v tom ale takový zmatek, že mám v úmyslu vystoupit. Proto tam půjdu příští středu naposledy. A tak mám čas ve středu večer, v sobotu odpoledne a večer, v neděli odpoledne i jindy.“

„Ale když to vaši doma nechtějí, neměl bys jim to dělat za zády.“

„Láska se nedá vynutit.“

Pak jsme šli kolem Blankevoortova knihkupectví a tam stál Peter Schiff s dvěma jinými kluky. Po dlouhé době mě opět pozdravil a mě to opravdu moc potěšilo.

V pondělí večer byl Hello u nás, aby se seznámili s otcem a s matkou. Přinesla jsem dort a cukroví, čaj a sušenky, všeho bylo dost. Ale Hello ani já jsme neměli chuť sedět jen tak klidně vedle sebe na židlích. Šli jsme na procházku a on mě dovedl domů až deset minut po osmé. Otec se strašně zlobil, co

je to za způsoby chodit tak pozdě domů. Musela jsem slíbit, že příště budu doma už deset minut před osmou. Na příští sobotu jsem pozvaná k Hellovi.

Wilma mi vykládala, že Hello byl nedávno večer u ní a ona se ho ptala: „Kdo se ti zdá milejší? Ursula, nebo Anne?“ A on jí řekl: „Co je ti po tom?“

Ale když odcházel (celý večer už spolu nemluvili), řekl: „Anne, abys věděla! Ahoj, ale nikomu ani muk!“ Šup, a byl ze dveří.

Je vidět, že Hello je teď zamilovaný do mě, a mně se to zdá pro změnu docela pěkné. Margot by řekla, že Hello je přijatelný kluk, a já si to myslím taky, a dokonce víc než to. Matka ho taky vynáší do nebe. „Hezký, zdvořilý a příjemný chlapec.“ Jsem ráda, že Hello celé rodině tak padl do oka. Zato mým přítelkyním ne, zdají se mu moc dětinské, a v tom má pravdu.

Jacque si mě kvůli němu věčně dobírá. Já nejsem zamilovaná, opravdu ne, ale smím přece mít přítele. Na tom není přece nic špatného.

Matka chce pořád vědět, koho bych si později chtěla vzít. Ale nikdy myslím neuhádne, že je to Peter Schiff, protože to vždycky popřu, ani přitom okem nemrknu. Mám Petera tak ráda, jak ještě nikoho v životě, a pořád si namlouvám, že Peter chodí s jinými děvčaty, jen aby zakryl svoje city ke mně. Snad si teď taky myslí, že Hello a já jsme do sebe zamilovaní. Ale to není pravda. Je to jenom můj přítel, nebo, jak říká matka, kavalír.

Tvoje Anne

Neděle 5. července 1942

Nejdražší Kitty,

slavnost k zakončení školního roku v pátek v Židovském divadle proběhla podle přání. Moje vysvědčení není zdaleka tak špatné, mám jednu nedostatečnou (pětku) z algebry, dvě šestky, dvě osmy a jinak samé sedmičky*. Doma měli radost. Ale moji rodiče jsou ve věcech známek stejně úplně jiní než ostatní rodiče, nikdy si nic nedělali z dobrého nebo ze špatného vysvědčení a jde jim hlavně o to, abych byla zdravá, ne moc drzá a měla dobrou náladu. Když jsou tyhle tři věci v pořádku, všechno ostatní přijde samo.

* Desítka je nejlepší známka, pětku znamená nedostatečnou.

Já jsem přesný opak, nechtěla bych mít špatný prospěch. Byla jsem přijata do lycea s výhradou, protože jsem vlastně měla zůstat ještě v 7. třídě ve škole Montessori. Ale když všechny židovské děti musely do židovských škol, pan Elte přijal mě a Lies Goslarovou po určitých průtazích s výhradou. Lies taky postoupila, ale musí dělat náročný reparát z geometrie.

Chudák Lies, nemůže se doma skoro nikdy pořádně učit. U ní v pokojíku si celý den hraje její malá sestřička, zhýčkané batole sotva dvouleté. Dokud Gabi neprosadí, co chce, křičí, a když se jí pak Lies nevěnuje, křičí zase paní Goslarová. A tak je pro Lies nemožné, aby se učila, jak se patří, a nepomůže jí ani spousta doučovacích hodin, které ustavičně bere. Ti Goslarovi ale taky vedou pěknou domácnost! Rodiče paní Goslarové bydlí vedle v domě, ale jedí u nich. Pak je tu ještě služebná, batole, pan Goslar, neustále roztržitý a duchem nepřítomný, a paní Goslarová, věčně nervózní a podrážděná a znovu v naději. V tomhle tureckém hospodářství je Lies, která má obě ruce levé, jako ztracená.

Moje sestra Margot dostala taky vysvědčení, jako vždycky výborné. Kdyby u nás existovalo „cum laude“, určitě by postoupila s vyznamenáním. Chytrá hlavička!

Otec je v poslední době hodně doma, v obchodě už nemá co pohledávat. Musí to být nepříjemný pocit, když se člověk cítí tak přebytečný. Opektu převzal pan Kleiman a pan Kugler firmu pro (náhražkové) koření „Gies a spol.“, která byla založena teprve roku 1941. Když jsme se před několika dny procházeli po našem náměstíčku, začal otec mluvit o tom, že se musíme ukrýt. Říkal, že pro nás bude hodně těžké žít úplně odříznuti od světa. Ptala jsem se ho, proč o tom mluví už teď.

„Víš, Anne,“ řekl, „už přes rok nosíme šaty, potraviny a nábytek k jiným lidem. Nechceme, aby náš majetek padl do rukou Němců. Ale ještě miň chceme, aby sebrali nás samotné. Proto odejdeme z domova a nebudeme čekat, až pro nás přijdou.“

„A kdy, tati?“ Otec mluvil tak vážně, že mi to nahánělo strach.

„Nedělej si kvůli tomu starosti, to už zařídíme. Buď bez obav a užívej si, jak dlouho to ještě půjde.“

To bylo všechno. Ach, kéž by se ta chmurná slova ještě hodně dlouho nesplnila!

Někdo zrovna zvoní, přichází Hello, končím.

Tvoje Anne

Milá Kitty,

mezi nedělním ránem a touto chvílí jako by uplynuly dlouhé roky. Stalo se toho tolik, jako by se najednou celý svět otočil. Ale vidíš, Kitty, ještě žiju, a to je hlavní věc, říká otec. Ano, opravdu ještě žiju, ale neptej se, kde a jak. Mám dojem, že mi dnes vůbec nerozumíš, a tak ti prostě začnu vyprávět, co se v neděli odpoledne stalo.

Ve tři hodiny (Hello zrovna odešel a chtěl se později vrátit) někdo zazvonil u dveří. Já nic neslyšela, protože jsem ležela líně na sluníčku v lehátku na verandě a četla. Za chvíli se objevila v kuchyňských dveřích Margot, celá vyplašená. „Tátovi přišlo předvolání od SS,“ šeptala. „Máti už běžela k panu van Daanovi.“ (Van Daan je dobrý známý a společník otcovy firmy.)

Strašně jsem se vyděsila. Předvolání! Každý ví, co to znamená. Viděla jsem v duchu koncentrační tábory a osamělé vězeňské cely... A tam máme nechat odvléct otce? „On samozřejmě nepůjde,“ prohlásila Margot, když jsme seděly v pokoji a čekaly na matku. „Máti se šla k van Daanovým zeptat, jestli se můžeme přestěhovat do našeho úkrytu už zítra. Van Daanovi jdou s námi. Bude nás tedy celkem sedm.“

Ticho. Nemohly jsme dál mluvit, pomýšlení na otce, který, nic zlého netuše, je na návštěvě v židovském starobinci, čekání na matku, horko, napětí... To všechno nás ochromovalo.

Najednou se znovu ozval zvonek. „To je Hello,“ řekla jsem.

Margot mě stáhla zpátky: „Neotvírat!“

Ale bylo to zbytečné, slyšely jsme matku a pana van Daana, jak mluví dole s Hellem. Potom šli dovnitř a zamkli za sebou dveře. Při každém zazvonění měla Margot nebo já tiše sejít dolů a podívat se, jestli je to otec. Jiné lidi jsme neměly pouštět. Musely jsme s Margot odejít z pokoje, van Daan chtěl mluvit s matkou o samotě.

Když jsme seděly v naší ložnici, Margot mi pověděla, že předvolání se netýká otce, ale jí. Znovu jsem se vyděsila a začala plakat. Margot je šestnáct. Tak mladé holky chtějí někam posílat? Ale ona našťástí nikam nepůjde, matka to sama řekla. A nejspíš to tak myslel i otec, když se mnou mluvil o ukrývání.

Ukrýt! Kde se máme ukrýt? Ve městě? Na venkově? V nějakém domě, v nějaké chatě? Kdy? Kde? Jak? Spousta otázek,

kteře jsem si nemohla položit, a kteře se mi přesto stále vnucovaly.

Začaly jsme si s Margot balit nejnřtnější věci do školní brašny. První, co jsem do ní strčila, byl tenhle vázaný sešit, potom natáčky, kapesníky, školní knihy, hřeben, staré dopisy. Myslela jsem na ukrývání a strkala jsem proto do tašky ty největší hlouposti. Ale nelituji toho, záleží mi víc na vzpomínkách než na šatech.

V pět hodin přišel konečně domů otec. Telefonovali jsme panu Kleimanovi a zeptali se ho, jestli k nám může ještě dnes večer přijít. Van Daan odešel a přivedl Miep. Přišla, sbalila do tašky nějaké boty, šaty, sáčka, spodní prádlo a punčochy a slíbila, že přijde večer ještě jednou. Pak bylo v našem bytě ticho. Nikdo z nás neměl chuť k jídlu. Bylo ještě teplo a všechno bylo strašně divné.

Velký pokoj nahoře jsme pronajali nějakému panu Goldschmidtovi, je to rozvedený muž kolem třicítky, který zřejmě tenhle večer neměl co dělat. Okouněl u nás do deseti hodin a za nic na světě se nedal vypudit.

V jedenáct hodin přišli Miep a Jan Giesovi. Miep je od roku 1933 zaměstnaná u otce a z ní, stejně jako z jejího novopečeného manžela Jana, se stali naši dobří přátelé. Zase mizely boty, punčochy, knihy a spodní prádlo v Miepině kabele a v Janových hlubokých kapsách. O půl dvanácté odešli i oni.

Byla jsem k smrti unavená, a třebaže jsem věděla, že to bude poslední noc v mé posteli, hned jsem usnula; druhý den ráno mě o půl šesté matka probudila. Naštěstí bylo menší vedro než v neděli a celý den se snášel teplý déšť. Navlékli jsme se všichni čtyři tak důkladně, jako bychom měli přenocovat v lednici, abychom si mohli vzít s sebou ještě pár kousků oblečení. Žádný Žid v naší situaci by se neodvážil vyjít z domu s kufrem plným šatstva. Měla jsem na sobě dvě košilky, troje kalhotky, dva páry punčoch a jedny šaty, přes ně sukni, sáčko, letní plášť, pevné boty, čepici, šálu a ještě mnohem víc. Už doma jsem se skoro dusila, ale na to se nikdo neptal.

Margot si nacpala školní aktovku učebnicemi, šla si do přístěnku pro kolo a odjela za Miep kamsi do mně neznámých dólav. Pořád jsem ještě nevěděla, kde je to tajemné místo, kam odcházíme.

O půl osmé se i za námi zavřely dveře. Musela jsem se rozloučit s jediným tvorem – se svou kočičkou Moortje, která měla najít dobrý domov u sousedů, jak stálo napsáno na lístku panu Goldschmidtovi.

Odestlané postele, nádobí od snídaně na stole, půl kila masa pro kočku v kuchyni, to všechno budilo dojem, jako bychom vzali nohy na ramena. To nám bylo jedno. Chtěli jsme pryč, jen pryč a bezpečně dojít, jinak nic.

Zítřka více!

Tvoje Anne

Čtvrtek 9. července 1942

Milá Kitty,

tak jsme tedy šli v proudech deště, otec, matka a já, každý se školní nebo nákupní taškou, po okraj nacpanou nejrozličnějšími věcmi. Dělníci, kteří šli časné do práce, se za námi soucitně ohlíželi. Na tvářích se jim zračila lítost, že nám nemůžou nabídnout žádné vozidlo. Nápadná žlutá hvězda mluvila sama za sebe.

Teprve na ulici mi otec a matka postupně vyprávěli celý plán úkrytu. Už po dlouhé měsíce jsme odváželi z domova co možná nejvíc domácích zařízení a prádla a teď už jsme byli na tom tak, že jsme chtěli 16. července dobrovolně odejít do podzemí. Předvoláním byl plán uspíšen o deset dní, takže jsme se museli spokojit s neúplně zařízenými místnostmi.

Úkryt byl v domě, kde měl otec firmu. Pro nezasvěcené je to asi těžko pochopitelné, proto to vysvětlím blíže. Otec nikdy neměl moc personálu: pana Kuglera, pana Kleimana a Miep, pak ještě Bep Voskuijlovou, třiadvacetiletou stenotypistku. Ti všichni o našem příchodu věděli předem. Ve skladišti pracovali ještě pan Voskuijl, Bepin otec, a dva dělníci; ale těm jsme nic neřekli.

Budova vypadá takto: v přízemí je velká obchodní prostora, která se používá jako skladiště. Je rozdělena přepážkami: například je tam místnost, kde se mele skořice, hřebíček a náhražkový pepř, a zásobárna. Vedle dveří do skladiště jsou normální domovní dveře, za nimi spojovací dveře vedoucí ke schodišti. Po schodech se vyjde ke dveřím s polomatným sklem, na nichž bylo dřív černými písmeny napsáno Kancelář.

To je přední kancelář, hodně velká, velice světlá a přeplněná místnost. Přes den tu pracují Bep, Miep a pan Kleiman. Průchozí místností s trezorem, šatnou a velkou spížíkou se vejde do malé, dosti zatuchlé a temné zadní komůrky. Tam dříve seděli pan Kugler a pan van Daan, teď už jenom ten první. Do Kuglerovy kanceláře se může projít i z chodby skleněnými dveřmi, které se dají otvírat zevnitř, ale už ne tak snadno zvenčí. Z Kuglerovy kanceláře se jde dlouhým, úzkým průchodem kolem přepážky na uhlí a po čtyřech schodech se vystoupí k nejnádhernější části celé budovy, k soukromé kanceláři. Vznešený tmavý nábytek, linoleum a koberce na podlaze, rádio, elegantní lampa, všecko primissima. Vedle je velká prostorná kuchyně s průtokovým ohřívačem a dvěma plynovými vařiči, pak je tu ještě záchod. To je první patro. Z dolejšího průchodu vedou nahoru normální dřevěné schody. Tam je malá předsíň, které se říká chodbička. Vpravo i vlevo jsou dveře, levé vedou k přednímu traktu se sklady, půdou a podkrovím. Z předního traktu vede na druhé straně ještě dlouhé, hrozně příkré, pravé holandské krkolonné schodiště k druhému východu na ulici.

Napravo od chodbičky leží zadní dům. Nikoho by nenapadlo, že za obyčejnými šedě natřenými dveřmi se skrývá tolik místností. Předě dveřmi je práh a pak už jsi vevnitř. Přímo proti vchodu je příkré schodiště, vlevo malá předsíň a místnost, která bude obývacím pokojem a ložnicí manželů Frankových. Vedle je ještě menší pokojík, ložnice a pracovna mladých dam Frankových. Napravo od schodiště je komora bez oken s umyvadlem a odděleným záchodem a dveřmi do Margotina a mého pokoje. Když vyjdeš po schodech a otevřeš nahoře dveře, jsi překvapená, že se ve starém domě u grachtu najde tak vysoká, světlá a prostorná místnost. V této místnosti je sporák (díky tomu, že to byla dříve Kuglerova laboratoř) a výlevka. Tak tedy vypadá kuchyně a současně i ložnice manželů van Daanových, společný obývací pokoj, jídelna a pracovna. Malíčkový průchozí pokojík bude Peterovo apartmá. Pak je tam přesně jako vpředu půda a podkroví. Vidíš, představila jsem ti celý náš krásný zadní dům!

Tvoje Anne

Milá Kitty,

pravděpodobně jsem tě tím rozvláčným popisem domu dost otrávil, ale zdá se mi to nutné, abys věděla, kam jsem dorazila. Z dalších dopisů se dovíš, jak to proběhlo.

Teď ale pokračování mého příběhu, protože ještě nejsem hotová, to jistě víš. Když jsme došli do domu na Prinsengrachtu 263, odvedla nás Miep dlouhým průchodem a po dřevěném schodišti rovnou nahoru do zadního domu. Zavřela za námi dveře a byli jsme sami. Margot byla na kole mnohem rychlejší a už na nás čekala.

Náš obývací pokoj a všechny ostatní pokoje byly tak plné krámů, že se to nedá popsat! Všude na podlaze a na postelích stály krabice, které jsme poslali během uplynulých měsíců do kanceláře. Malý pokoj byl až do stropu nacpán ložním prádlem a příkrývkami. Pokud jsme chtěli večer spát na řádně ustlaných postelích, museli jsme se do toho hned pustit a všechny ty krámy vyklidit. Matka a Margot nebyly s to pohnout prstem. Ležely na holých postelích, byly unavené a skleslé a kdesi cosi. Ale otec a já, dva uklízeči v rodině, jsme se do toho dali okamžitě.

Celý den jsme vyklízeli krabice a plnili skříně, přibíjeli a kutili, až jsme večer padli k smrti unavení do čistých postelí. Celý den jsme neměli teplé jídlo, ale to nám nevadilo. Matka a Margot byly příliš unavené a přetažené, aby měly chuť, otec a já jsme měli moc práce.

V úterý ráno jsme začali tam, kde jsme v pondělí přestali. Bep a Miep nám na naše potravinové lístky nakoupily, otec opravoval nedostatečné zatemnění, vydrhli jsme kuchyňskou podlahu a byli zase od rána do večera v jednom kole. Až do středy jsem měla sotva čas přemýšlet o té velké změně, která nastala v mém životě. Pak jsem poprvé od našeho přestěhování do zadního domu našla příležitost sdělit ti všechny ty události a současně si sama ujasnit, co se vlastně se mnou stalo a co se ještě stane.

Tvoje Anne